

CD-947 DIGITAL

Joulun Ihmemaa

Christmas Wonderland

Lahden kaupunginorkesteri / Osmo Vänskä

Lahden musiikkiluokkien kuoro Laulupuu / Terhi Hildén

Joulun ihmemaa (Christmas Wonderland)

VOGLER, abbé Georg Joseph (1749-1814), sov./arr. Kalevi Aho

- [1] **Hoosianna** (Hosianna) *(Finnish Music Information Centre)* 2'25

SIBELIUS, Jean (1865-1957), sov./arr. Ilkka Kuusisto

- [2] **On hanget korkeat, nietokset** (High are the snowdrifts), Op. 1 No. 5 *(Warner)* 2'10

KOTILAINEN, Otto (1868-1936), sov./arr. Kalevi Aho

- [3] **Varpunen jouluamuna** (The sparrow on Christmas morning) *(Warner Music)* 4'39

* **KIISKI, Jarkko** (b. 1966)

- [4] **Joulun kieli** (The language of Christmas) *(M/s)* 2'46

* **BERNARD, Felix** (†1944), sov./arr. Jarkko Kiiski

- [5] **Talven ihmemaa** (Winter Wonderland) *(M/s)* 2'58

KOKKONEN, Joonas (1921-1996) / **TRADITIONAL**, sov./arr. Harri Wessman

- [6] **Jouluna** (At Christmas) / **Kuului laulu enkelten** (The angels' song was heard) *(M/s)* 4'12

* **Useita säveltäjiä / Various Composers**, sov./arr. Markku Johansson

- [7] **Joulun tähti (sikermä)** (The Star of Christmas [potpourri]) *(M/s)* 5'00

Adeste fideles · On hanget korkeat, nietokset · Hei tonttu-ukot hypypikää ·
Porsaita äidin oomme kaikki · Koska meillä on joulu · We wish you a merry Christmas

ANDERSON, Leroy (1908-1975)

- [8] **Rekiretki** (Sleigh Ride) *(Mills Music, New York)* 3'06

Useita säveltäjiä / Various Composers, sov./arr. Ilkka Kuusisto

- [9] **Wild Christmas (sikermä)** (potpourri) *(Tactus Oy)* 6'03

Jukka Hirvikangas, cor anglais · **Harri Lidsle**, tuba

Ensimmäinen joulu · Taivahalla syntyi juuri · Kilisee, kilisee kulkunen ·
Kello löi jo viisi · Oi, sä riemuissa

SONNINEN, Ahti (1914-1984), sov./arr. Jarkko Kiiski

- [10] **Rauhaa, vain rauhaa** (Peace, only peace) (M/s) 3'30
-

MAASALO, Armas (1885-1960), sov./arr. Jarkko Kiiski

- [11] **Joulun kellot** (The bells of Christmas) (M/s) 4'03
-

* **HALONEN, Kassu** (b. 1953), sov./arr. Jarkko Kiiski

- [12] **Sydämeeni joulun teen** (Thus in my heart I make my Christmas) (M/s) 3'45
-

GRUBER, Franz (1787-1863), sov./arr. Atso Almila

- [13] **Jouluyö, juhlayö** (Silent Night) (M/s) 5'24
-

SIBELIUS, Jean (1865-1957), sov./arr. Jarkko Kiiski

- [14] **En etsi valtaa, loistoa** (Give me no splendour, gold or pomp), Op. 1 No. 4 (Fazer / M/s) 3'23
Ari Heinonen, trumpet
-

* **TURUNEN, Martti** (1902-1979), sov./arr. Ilkka Kuusisto

- [15] **Me käymme joulun viettohon** (san./text: Mauno Isola) (M/s) 2'16
(We shall celebrate Christmas)
-

* **VÄNSKÄ, Osmo** (b. 1953), sov./arr. Jarkko Kiiski

- [16] **Joulun sanoma** (The message of Christmas) (san./text: Lyyli Saavalainen) (M/s) 2'20
-

PRÆTORIUS, Michael (1571-1621) (? **LUTHER, Martin** (1483-1546)), sov./arr. Kalevi Aho

- [17] **Enkeli taivaan** (Vom Himmel hoch / From heav'n on high) (Finnish Music Information Centre) 6'31
-

Lahden kaupunginorkesteri / Lahti Symphony Orchestra

(Sinfonia Lahti) (konserttimeistari/leader: **Jyrki Lasonpalo**)

johtaja/conductor: **Osmo Vänskä**

* **Lahden musiikkiluokkien edustuskuoro Laulupuu/**

Laulupuu Choir of Lahti; kuoronjohtaja/choral direction: **Terhi Hildén**

- [1], [17] **Pauli Pietiläinen**, urut/organ

”Ja tapahtui niinä päivinä”

– ja tapahtuu edelleenkin, niin kuin kautta vuosituhtanen, vuosisatain, vuosikymmenten ja vuosien: joulusta saapuu luoksemme aina ja varmasti, halusimmepa tai emme. Eikä joulusta voi olla huomaamatta, se valtaa kaikki aistit. Suurimman ja vuosi vuodelta aina vain suuremman annoksen joutuu kantamaan korvamme, kun joulun musiikkia ja meteliä tulvii aina vain pitemmän ajan ja voimakkaammin ja yhä useammilta kanavilta luomaan joulutunnelmaamme. Mutta joulussa on se hyvä puoli, että se aina loppuu aikanaan, ja joulusta selvittyään voi ohimennen tuntea jopa lievää haikeutta. Kunnes sitten taas, vähän aikaisemmin kuin edellisenä vuonna, ensimmäinen Petteri Punakuono laukkaa kuin suoraan pimeydestä kuuluttamaan joulun ilosanomaa.

Kaikkein henkilökohtaisin joulun perinne taitaa itse kullekin olla joululaulut. Niihin liittyy aina omia muistoja, ehkäpä tunne perheen yhteisestä joulusta, joku läheinen henkilö kenties, katse tai kosketus, jokin tärkeä paikka tai oman elämän, usein lapsuuden, tapahtuma, vieläpä tuoksu, maku tai väri. Joulu saa useimmat itsekin laulamaan, ehkä ainoan kerran vuodessa, ja vielä jopa yhdessä muiden kanssa, mikä tekee riemusta moninkertaisen. Kun kotona yhdessä laulamisen tapa on nykyään päässyt hiipumaan, on sen tilalle syntynyt uusia perinteitä: suomalaisessa joulunvietossa on viime vuosina saanut valtaisan suosion tapahtuma nimeltä *Kauneimmat joululaulut*, joka täyttää sadat ja taas sadat kirkot ääriään myöten sydämensä kyllyydestä laulavista joulunviettäjistä. Jouluun kuuluu monelle läheisesti myös musiikin kuuntelemisen perinne: juhla tuntuu alkavan esimerkiksi Bachin mahavan *Jouluoratorion* kuulemisesta.

Oikeastaan jouluaika alkaa kuitenkin jo ensimmäisenä adventtisunnuntaina, jolloin suomalaisissa kirkkoissa kajautetaan perinteisesti saksalaissyntyisen, Tukholmassa vaikuttaneen abbe Voglerin mahava *Hoosianna* (joka tällä levyllä kuullaan Lahden kaupunginorkesterin oman säveltäjän Kalevi Ahon uutena sovituksena). Sen sijaan joulun musiikin pakkokuunteluttaminen tavarataloissa, kaduilla, lentokentillä, toimistoissa ja jopa televisiomainoksissa uhkaa joulun kauneimpia perinteitä ja halventaa ihmisen herkimpiä tunteita ah, niin ”nykyäikaan kuuluvalla” tavalla.

Joululauluja on laulettu miltei Jeesuksen syntymästä asti – onpa joidenkin joulun sävelmien syntytällä pystytty jäljittämään noilta ajoilta. Keskiajalla kehitetty nuottikirjoitus auttoi merkitsemään vanhojakin lauluja ensikerran muistiin ja se vakiinnutti joulun lauluja ja laajensi niiden käyttöä. 1500-1600-luvulla kirjattiin muiden muassa suomalaisille rakkaat *Piae cantiones* -kokoelmat. Samoihin aikoihin syntyi uusi ammattikunta säveltäjät, jotka tietenkin ryhtyivät kirjoittamaan myös joululauluja suurta tarvetta tyydyttämään. Tosin moni tämän ajan sävelletyistä lauluista on sittemmin liitetty mittavaan ”perinteisten” tai ”kansanlaulujen” joukkoon, koska nuotteja kopioitaessa tai sovitettaessa ei tuolloin pidetty niin tärkeänä kirjata mukaan säveltäjän nimeä.

Aluksi joululaulut olivat yksinomaan hengellisiä ja kertoivat Jeesus-lapsen syntymästä. Vasta 1700-luvulla laulut saivat elämissen muodon kehittyessä muitakin aiheita, kun itse joulun viettoakin alettiin pukea musiikiksi. Tuolloin ikuistettiin ensimmäisen kerran sävelin niin jouluksi, namuset kuin lumi juhallisen kirkollisen joulumusiikin ja jouluvirsien vastapainoksi. Paradoksaalista kyllä, Jeesus itse

tuskin koki koskaan lumipallon heittämisen riemua, tokkopa edes näki lunta. Kuitenkin joulun ilman lunta, ainakaan täällä pohjoisimman Euroopan pimeydessä, ei tunnu oikealta – minkä moni laulakin todistaa. 1800-luku oli joululaulujen säveltämisen kulta-aikaa, ja tuolloin mukaan markkinoille riensivät myös suomalaiset runoilijat ja säveltäjät.

Vanhinta joululauluperinnettä, kaikkialla maailmassa tunnettuja, kansanlaulunomaisia sävelmiä, edustavat tällä levyllä uudenlaisessa soitusasanaan *Adeste fideles* (Nyt riemuiten tänne), *Kuului laulu enkelten, Oi, sä riemuissa, Ensimmäinen joulu* sekä kaksi sävellettyä laulua, vanhan kunnan Martti Lutherin tiettävästi sekä sanoittama että säveltämä *Enkeli taivaan* ja itävaltalaisen Oberndorfin pienen kirkon epäonnisten työtoverusten, pastori Joseph Mohrin ja urkuri Franz Gruberin pikaisesti väsäämä *Jouluyö, juhlayö*, ehkäpä maailman tunnetuin joululaulu.

Kun vanhin ja vahvin joulumusiikkiperinne on korostetusti eurooppalaista, Atlantin tuolla puolen on luotu omalla rehellisellä tavallaan viihteellistä musiikkia, joka kuvastaa uuden mantereen hieman vapaamielisempää suhtautumista eurooppalaisen vakavaan ja hartaaseen joulunviettoon. Rapakon takaa saapuvat *Talven ihmema*, *Kulkuset* (jonka välisä on kuitenkin ruotsalaista perää) sekä mukavasti joulunhenkinen Leroy Andersonin *Rekiretki*. Nämä vaikutteet ovat olleet tuntuilla myös Englannissa, jonka perinteisistä joululauluista kuullaan tällä levyllä *We wish you a merry Christmas*.

Kaikkissa maissa ja kaikilla kansoilla on oman maan omalla kielellä laulettuja joululauluja, jotka eivät välttämättä ole ylittäneet kovin monia valtiotai kansallisuusrajoja, mutta ovat juuri siellä omassa maassaan sitäkin tärkeämpiä. Näiden lau-

lujen ja niiden tekstien tuottamisessa pienellä ja vähäväkisellä Suomella tuntuu olevan aivan ainutlaatuinen asema koko maailmassa. Kun muualla joululaulujen rustailun into tuntuu hupenneen 1900-luvulle saavuttaessa, Suomessa se vain kiihtyi eikä ole laantunut vielä 2000-luvullekaan lähdetessä. Useat sadat rekisteröidyt joululaulut kertovat valon juhlasta keskellä pohjoista, jopa arktista pimeyttä. Ne kuvastavat omalla herkällä tavallaan myös suomalaisten vahvoja, mutta yleensä kätkettyjä tunteita, jotka avautuvat joulun yhteisessä juhlassa ja sen perinteissä. Suomalaisille, jos kenellekään, oma, aito, suomen tai ruotsin kielellä laulettu, useimmiten harras ja mollissa kulkeva joululaulu on ollut tärkeä, ja vain harva uudempi ulkomainen joululaulu on saanut sijansa suomalaisessa joulunvietossa. Niistä lauletuimmat ja leikityimmät ovat iloiset ruotsalaiset *Hei, tonttu-ukot hyppikää*, *Porsaita äidin oomme kaikki* (jonka ruotsalaisuudessa on myös uusmaalaista perua) ja saksalaisperäinen *Koska meillä on joulu*.

Joululaulujen tekeminen on ollut suomalaisille säveltäjille ja runoilijoille itsestäänselvyys, mistä kaikkein parhaiten kertovat Jean Sibeliuksen muuttamat joululaulut, joista tällä levyllä kuullaan kaksi tunnetuinta, *En etsi valtaa, loistoa* ja *On hanget korkeat nietokset*. Vankkumattoman aseman joulunvietossa ovat yhtä lailla saaneet Otto Kotilaisen *Varpunen jouluamuna*, Ahti Sonnisen *Rauhaa, vain rauhaa*, Armas Maasalon *Joulun kellot*, Uno Klammin *Taivahalla sytyi juuri*, R. Raalan *Joulukirkkoon* (*Kello löi jo viisi*) ja Martti Turusen *Me käymme joulun viettohon*. Suurten suomalaisten sinfonikkojen joululauluperinnettä on pitänyt yllä Joonas Kokkonen, Lahden kaupunginorkesterin edesmennyt kunniajäsen, jonka joululaulusarjasta

kuullaan vaskien esityksenä kappale *Jouluna (Illoikaamme)*. Vahvan perinteen nuorempina jatkajina ovat monien muiden lailla jopa Lahden kaupunginorkesterin taiteellinen johtaja Osmo Vänskä tällä levyllä kuultavalla laulullaan *Joulun sanoma* sekä lahtelaisen musiikkiperheen vesa Jarkko Kiiski, joka esiintyy levyllämme niin säveltäjänä kuin sovittajanakin. Myös kevyen musiikin tekijät kirjoittavat usein joululauluja. Näistä esitetyimpiä on Jassu Halosen *Sydämeeni joulun teen*.

Mutta miksi tehdä aina vain lisää joululevyjä? Kapellimestari Osmo Vänskä vastasi ensin ja esitti sitten vasta kysymyksen. Hän halusi tehdä uudenlaisen ja erilaisen joululevyn. Hän antaa maailman tunnetuimpiin kuuluvan lumen kaupungin Lahden (joka kymmentuhatvuotisen Salpausselän rinteet keräävät joka vuosi maailman parhaat hiihtäjät ja mäkihyppääjät yhteen mitteleämään voimiaan) oman sinfoniaorkesterin tuoda joulun sanoman koiteihin nimenomaan herkkänä musiikkina. Niinpä mukaan tarvittiin taitavia sovittajia. Orkesterin oma säveltäjä, sinfonikko Kalevi Aho, kapellimestari-säveltäjä Atso Almila, jazzsäveltäjä-orkesterinjohtaja Markku Johansson sekä säveltäjä-kuoronjohtaja-kapellimestari-oopperanjohtaja-jne. Ilkka Kuusisto ja säveltäjä Harri Wessman pantiin Jarkko Kiiskin kera asialle; lähes kaikki sovitukset on tehty tätä levyä varten. Niinpä vanha yhtyy uuteen, perinne omaan aikaamme. Ja kun mukaan kutsuttiin vielä kuulu lahtelainen lapsikuoro Laulupuu, sai musiikki ulottuvuuden tulevaisuuteen.

Mikä tekee joululaulusta juuri joululaulun? Miten sen aina tunnistaakin sanojakin kuulematta joululauluksi? Niin, sanokaapa se! Tai kuunnelkaa itse! Säveltäjille tuota ihmeellistä tunnelmaa ei kuitenkaan aina synnytä joulukuusi, riisipuuro tai

lumihiihtaleet. Jean Sibeliuskin sävelsi pari joululauluistaan omassa kodissaan Ainolassa Vapun päivänä, keskellä kauneinta suomalaista kevättä.

© Tero-Pekka Henell 1998

Sinfonia Lahti on yhdessä Osmo Vänskän (yli-kapellimestari 1988-2008) kanssa kehittynyt yhdeksi Euroopan merkittävistä orkestereista. Orkesterin taiteellisena neuvonantajana syksystä 2008 lähtien aloittaa Jukka-Pekka Saraste. Vuodesta 2000 lähtien orkesterin koti on ollut puinen Sibelius-talo, jonka pääsalin kansainvälisesti kiitetyn akustiikan on suunnitellut Artec Consultants Inc, New York. Orkesteri on tehnyt BIS-levymerkille monia menestyksekkäitä levytyksiä, joista se on saanut useita kansainvälisiä levyypalkintoja (mm. Grand Prix du Disque 1993, *Gramophone Award* 1991 ja 1996, Cannes Classical Award 1997 ja 2001 sekä Midem Classical Award 2006). Orkesteri on saanut levytyksistään myös kaksi platinalevyä ja useita kultalevyjä, mm. Sibeliuksen *viulukonserton* alkuperäisversion sisältävästä levystään (1992). Orkesteri on esiintynyt lukuisilla musiikkifestivaaleilla, mainittakoon BBC Proms Lontoossa ja Valkeat yöt -festivaali Pietarissa. Orkesteri on esiintynyt myös mm. Amsterdamin Concertgebouw'ssa, Wienin Musikvereinissa ja Berliinin filharmoniaassa, ja lisäksi se on tehnyt konsertti-vierailuja mm. Espanjaan, Japaniin, Saksaan, Yhdysvaltoihin ja Kiinaan. Japanilaiset kriitikot valitsivat Tokiossa esitetyn Sibeliuksen *Kullervon* vuoden 2003 parhaaksi klassisen musiikin esitykseksi Japanissa. Sinfonia Lahti järjestää Sibelius-talossa joka vuosi syyskuussa kansainvälisen Sibelius-festivaalin.

Osmo Vänskä, Sinfonia Lahden ylikapellimestari vuosina 1988-2008, on vuodesta 2003 lähtien ollut Minnesotan orkesterin taiteellinen johtaja. Sinfonia Lahden kanssa Vänskä on tehnyt määrätietoista ja tavoitteellista työtä vuodesta 1988 lähtien (päävierailija 1985-88). Vänskä on ollut vuosina 1996-2002 myös BBC:n Skottilaisen sinfoniaorkesterin ylikapellimestari. Hän on niin ikään toiminut myös Tapiola Sinfoniettan sekä Islannin sinfoniaorkesterin taiteellisena johtajana. Osmo Vänskä suoritti kapellimestarin tutkinnon Sibelius-Akatemiassa 1979. Hänen kansainvälisen uransa käynnistyi Ranskassa Besançonin kansainvälisen kapellimestarikilpailun voiton myötä vuonna 1982. Vänskä on kuluneen vuosikymmenen aikana johtanut kaikkialla Euroopassa sekä Japanissa, Yhdysvalloissa ja Australiassa. Muusikonuransa hän aloitti klarinetistina. Hän on tehnyt lukuisia levytyksiä, joiden joukossa on runsaasti palkittuja Sibeliuksen levytyksiä Sinfonia Lahden kanssa BIS-levymerkille. Vänskä palkittiin Pro Finlandia -mitalilla vuonna 2000 ja vuonna 2001 Glasgow'n yliopisto nimitti hänet musiikin kunniahtoriksi. Toukokuussa 2002 Osmo Vänskälle myönnettiin yksi Britannian arvostetuimmista musiikkipalkinnoista, Royal Philharmonic Society Music Award, tunnustuksena hänen ansioistaan Sibeliuksen ja Nielsenin musiikin tulkkina. Syyskuussa 2005 Vänskä sai Sibelius-Seuran myöntämän Sibelius-mitalin perusteena hänen yhdessä Sinfonia Lahden kanssa tekemänsä pitkäjänteinen työ Sibeliuksen musiikin esittäjänä ja levyttäjänä.

”Och det hände sig vid den tiden”

– och det händer alltjämt, alldeles såsom de senaste årtusendena, århundradena, de senaste årtiondena och de senaste åren; julen kommer alltid och med största säkerhet till oss, vare sig vi vill det eller inte. Man kan inte undgå att lägga märke till julen, den fyller alla sinnen. En stor och med åren allt större dos julmusik väller över oss för allt längre tid, allt starkare och från allt fler håll med avsikt att skapa julstämning hos oss dock, det goda med julen är att den tar slut i inom tid och när man väl klarat sig igenom julen kan man till och med då och då känna sig vemodig. Tills, lite tidigare än i fjol, den första Rudolf med röda mulen galopperar fram direkt ur mörkret för att förkunna julens glädjebudskap.

Den jultradition, som för var och en av oss förefaller vara den mest personliga, är julsångerna. Med dem förknippar man alltid egna minnen, man förmörmer eventuellt en känsla av familjens gemensamma jul, man tänker kanske på någon nära vän, minns en blick eller en beröring, drar sig till minnes någon viktig plats, ofta kommer man ihåg en händelse i barndomen, känner dofter, smaker och färger. Julen lockar de flesta av oss till sång, kanske den enda gången på året, dessutom tillsammans med andra och glädjen är mångfaldig. Eftersom man inte numera sjunger så mycket tillsammans i hemmen har andra traditioner fötts i stället: en företeelse vid namn *De vackraste julsångerna*, har nått en enorm popularitet i samband med det finländska julfrandet. Hundra och åter hundra kyrkor fylls till brädden av julfirare, som sjunger av hjärtans lust. Många förknippar julen med att lyssna till musik; för många börjar festen när man hör Bachs

mäktiga juloratorium. Men i själva verket börjar julen redan första söndagen i advent, när kyrkorna i Finland enligt tradition fylls av den grandiosa *Hosianna* skriven av abbe Vogler, som var född i Tyskland men som verkade i Stockholm. På denna skiva hör vi Lahtis symfoniorkester spela *Hosianna* i nyarrangemang av symfoniorkesterns huskompositör Kalevi Aho.

Man har sjungit julsånger nästan från det Jesus föddes – en del julmelodier har man faktiskt lyckats spåra till den tiden. Notskriften som utformades på medeltiden gjorde det lättare att för första gången skriva ner också gamla sånger och på så sätt befäste man julsångernas ställning och bäddade för ett mer utbrett bruk av dem. På 1500- och 1600-talet skrev man bland annat ner de för finländare kära *Piae cantiones*-samlingarna. Vid samma tid föddes en ny yrkeskategori tonsättare, som började skriva julsånger för att tillfredsställa den stora efterfrågan. Förvisso har en stor del av dessa tonsättningar sedermera kommit att spridas som ”trad.” eller ”folkvisa”, eftersom man inte alltid ansåg det viktigt att notera tonsättarens namn, när man kopierade eller arrangerade noter.

Till en början var julsångerna enbart andliga och redogjorde för Jesu födelse. Först på 1700-talet utformades sångerna i takt med att livsstilarna utvecklades och själva julfirandet iklädde musikalisk dräkt. Då förevigades julgranen liksom julgodiset och snön i ett flertal julsånger som motiv till den festligt kyrkliga julmusiken och julpalsmerna. Paradoxalt nog fick Jesus själv knappast uppleva glädjen i att kasta snöboll, för att inte tala om att han skulle ha sett snö. Trots det är en jul utan snö, åtminstone här i mörkret i det nordligaste Europa, inte en riktig jul, vilket mången sång även

vittnar om. 1800-talet var julsångernas guldålder och marknaden invaderades av såväl finländska poeter som tonsättare.

Den äldsta jultraditionen, folkviseaktiga melodier, som man känner till i hela världen, företräds på denna skiva i nytt arrangemang av *Adeste fideles* samt två tonsatta sånger, den gamla hederliga *Av himmelshöjd jag kommen är*, som så vitt man vet både är skriven och tonsatt av Martin Luther och *Stilla natt, heliga natt* som i all hast skrevs av de olycksaliga arbetskamraterna pastor Joseph Mohrin och organisten Franz Gruber vid den lilla kyrkan i Oberndorf. *Stilla natt, heliga natt* är kanske den mest kända julsången i hela världen.

Medan den äldsta och mest livskraftiga julmusiktraditionen är utpräglat europeisk, har man på andra sidan Atlanten på sitt eget rättframma sätt skapat underhållande musik som speglar den nya världens lite mer frigjorda förhållningssätt i motvikt till det allvarsamma och fromma julfirandet i Europa. Som smakprov på julsånger från andra sidan polen hör vi *Vinterns underland, Jingle Bells*, vars mellanpart dock har svenskt ursprung, och den juliga *Sleigh Ride* av Leroy Anderson. Samma inverkan har man känt även i England, vars traditionella julsånger representeras på denna skiva av *We wish you a Merry Christmas*.

I alla länder och hos alla folk återfinner man julsånger, som sjungs på det egna språket och som inte nödvändigtvis har lyckats överskrida särdeles många stats- och nationalitetsgränser, men som är desto viktigare i det egna landet. Det lilla landet Finland med sina få invånare tycks vara alldeles unikt i hela världen i detta avseende. Det verkar som om intresset för att författa julsånger avtagit på andra håll i världen under 1900-talet, men i Fin-

land däremot ökar intresset när vi närmar oss 2000-talet. Flera hundra registrerade julsånger handlar om ljusets fest mitt i det nordiska, rentav arktiska, mörkret. På sitt eget känslofyllda sätt ger sångerna också uttryck för finländarnas starka, men ofta undångömda, känslor som kommer upp till ytan under det gemensamma julfirandet och i de traditioner som förknippas med julen. För finländare har en egen, äkta, oftast innerlig julsång i moll, sjungen på finska eller svenska, alltid varit av största vikt och endast någon enstaka utländsk julsång har fått fotfäste i det finländska julfirandet. De mest sjungna och lekta av dom är de glada svenska sångerna *Hej, tomtegubbar* och *Mors grisar* (vars svenskhet har även nyländskt ursprung) och tyska (*Koska meillä on joulu*).

För finländska tonsättare och poeter har det varit självklart att skriva julsånger. Som exempel kan vi ta Jean Sibelius och hans tio julsånger, av vilka vi hör två av de mest kända på denna skiva, *Give mig ej glans, ej guld, ej prakt och Visst drivor höga som skyn vi ha*. En orubblig plats i vårt julfirande innehar likaså Otto Kotilainens *Varpunen jouluamuna* (*Sparven på julforgonen*), Ahti Sonninen *Rauhaa, vain rauhaa* (*Hör, julens klockor ringa in frid*), Armas Maasalos *Joulun kellot* (*Juleklockor*) och Martti Turunens *Me käymme joulun viettohon* (*Vi gå att fira jul*). Av de stora symfonikerna har den hädangångne hedersmedlemmen i Lahtis symfoniorkester, Joonas Kokkonen, upprätthållit julsångstraditionen. Ur hans svit med julsånger hör vi bleckblåsarna framföra *På Julen; Låt oss glädja*. Av de yngre förmågorna som för traditionen vidare kan nämnas den konstnärlige ledaren för Lahtis stadsorkester, Osmo Vänskä, vars *Joulun sanoma* (*Julens budskap*) återfinns på denna skiva.

Den unge Jarkko Kiiski, född och uppvuxen i en musikerfamilj från Lahtis, uppträder på denna skiva såväl som tonsättare som arrangör. Företrädare för den lätta musiken skriver också ofta julsånger. Av dessa är "Kassu" Halonens *Sydämeeni joulun teen* (*Julen i mitt hjärta*) den mest framförda.

Vad är det som kännetecknar en julsång? Hur kommer det sig att man alltid känner igen en julsång även om man inte hör orden? Ja, säg det! Eller, lyssna själva! Det är trots allt inte alltid julgranen, risgrynsgröten eller snöflingorna, som föder denna magiska stämning hos tonsättarna. Jean Sibelius skrev t.ex. två av sina julsånger i sitt eget hem i Ainola på Valborgsdagen, mitt i den fagreste finländska våren!

© Tero-Pekka Henell 1998

Lahtis' symfoniorkester (Sinfonia Lahti) grundades 1949 för att upprätthålla traditionerna från den orkester som hade inrättats 1910 av sällskapet "Lahtis' musikvänner". Under senare år har orkestern under ledning av Osmo Vänskä (förste gäst-dirigent 1985-88, chefsdirigent 1988-2008) utvecklats till en av de mest bemärkta i den nordiska länderna. Den har vunnit den berömda *Gramophone Award* och andra internationella utmärkelser för sina inspelningar av Sibelius' *violinkonsert* (BIS-CD-500) och originalversionen av den *femte symfonin* (BIS-CD-800), Académie Charles Cros' stora pris för inspelningen av det kompletta partituret till Sibelius' *Stormen* (BIS-CD-581), och Cannes' klassiska pris (1997) för inspelningarna av Sibelius' *Skogsrået* (BIS-CD-815) och originalversionen av den *femte symfonin* (BIS-CD-800). Vid

sidan av en regelbunden verksamhet vid symfonikonserter, operaföreställningar och inspelningar ägnar sig orkestern åt ett omfattande utvecklingsprogram för barn- och ungdomsmusik.

Lahtis' symfoniorkester ger varje vecka konserter i Lahtis' konserthus (arkitekter Heikki och Kaija Siren, 1954) och i Korskyrkan (arkitekt Alvar Aalto, 1978), där även orkesterns samtliga inspelningar ägt rum. Från hösten 1999 kommer orkesterns hem att vara det specialbyggda Sibeliushuset i Lahtis. Orkestern framträder även regelbundet i Helsingfors, och har spelat vid talrika festivaler, som Helsingfors' festspel, Helsingforsbiennalen (nutida musik) och Lahtis' internationella orgelvecka. Orkestern har turnerat i Västeuropa och framträder även regelbundet i S:t Petersburg. Lahtis' symfoniorkester gör regelbundna inspelningar åt BIS.

Osmo Vänskä började sitt musikaliska yrkesliv som en ansedd klarinettist. I denna egenskap satt han i flera år på biträdande stämledarens plats i Helsingfors' filharmoniska orkester. Efter studier i dirigering vid Sibeliusakademien i Helsingfors vann han 1982 första pris vid den internationella tävlingen för unga dirigenter i Besançon. Under sin dirigentkarriär har han i betydande grad ägnat sig åt orkestrar som Tapiola Sinfonietta och Islands symfoniorkester; för närvarande är han musikalisk chef för Lahtis' symfoniorkester i Finland och chefsdirigent för BBC Scottish Symphony Orchestra i Glasgow.

Internationellt är Vänskä allt mer efterfrågad som dirigent av orkester- och operaprogram, och hans repertoar är utomordentligt stor, med en spännvidd från Mozart och Haydn, via romantikerna (bland dem nordiska kompositörer som Sibe-

lius, Grieg och Nielsen) till en bred palett av 1900-talsmusik. Hans talrika inspelningar åt BIS fortsätter att inhösta de högsta lovord.

Osmo Vänskä

Photograph: © Eric Moore

‘And it came to pass in those days...’

– and continues to do so, just like in past millennia, past centuries, past decades and past years. Christmas always arrives, on time, whether we like it or not. It is impossible to avoid taking note of Christmas; it fills all our senses. A large helping of Christmas music – one which grows larger as years go by – is served up to us, over a longer and longer period, ever louder and from every direction, with the intention of creating within us a Christmassy mood. The good thing about Christmas, however, is that it always finishes at the appointed time and, when we have successfully negotiated our way past Christmas, we can even, at times, feel slightly melancholy. Until, a little earlier than the previous year, the first red-nosed reindeer called Rudolf gallops straight out of the darkness to announce the Christmas message of joy.

Among Christmas traditions, the one which each and every one of us perceives as being the most personal is Christmas singing. We always associate it with our own memories; we may detect a feeling of family Christmases; we may perhaps think of some close friend, a glance or a gesture; it may bring to mind some special place; we often remember an event from childhood or recall scents, tastes and colours. Christmas encourages most of us to sing – perhaps for the only time that year, and moreover in the company of many others – and the joy is manifold. Because the practice of singing together at home is nowadays less commonly encountered in Finland, other traditions have sprung up to replace it: a phenomenon bearing the name *Kauneimmat joululaulut* (*The Most Beautiful Christmas Songs*) has achieved enormous popularity in

the context of Finnish Christmas celebrations. Hundreds of churches are filled with people celebrating Christmas, singing with all their hearts. Many people associate Christmas with listening to music, and for many the festivities begin when they hear Bach’s powerful *Christmas Oratorio*. In fact, however, Christmas starts as early as the first Sunday in Advent when, by tradition, Finnish churches resound to the grandeur of *Hosianna*, written by the Abbé Georg Joseph Vogler, a German-born composer who worked in Stockholm. On this CD the Lahti Symphony Orchestra performs *Hosianna* in a new arrangement by the orchestra’s composer-in-residence, Kalevi Aho.

Christmas songs have been performed almost since the time of Jesus’s birth – some Christmas melodies have indeed been traced back to that time. The system of notation developed during the Middle Ages made it easier to write down such ancient songs, and in this manner the position of Christmas songs was consolidated and the foundations were laid for their more widespread use. Among such pieces from the sixteenth and seventeenth centuries we find the collections of *Piae cantiones* which are especially well-loved in Finland. It was also at this time that professional composers started to emerge, who started to write Christmas songs to satisfy the great demand. Admittedly, however, many of these compositions have subsequently come to be disseminated as ‘traditional’ or ‘folk-song’, because in those days it was not always regarded as important to mention the composer’s name when copying or arranging pieces of music.

Initially, Christmas songs were exclusively sacred works telling the story of Jesus’s birth. Not until the eighteenth century did the songs start to

change in alignment with developing lifestyles; the Christmas celebration itself was clothed in musical raiment. At this time the Christmas tree, Christmas sweets and snow were immortalized in numerous Christmas songs as a counterweight to the festive Christmas music and hymns heard in church. Paradoxically, Jesus himself could scarcely have experienced the joy of throwing snowballs, or even seeing snow. Nevertheless, a Christmas without snow – at least in the darkness of Europe's most northerly climes – would not be a proper Christmas, a circumstance to which many songs testify. The nineteenth century was the golden age of the Christmas song, and the marketplace was flooded with Finnish poets and composers.

The oldest Christmas tradition – folk-like melodies recognized all over the world – is represented on this CD by a new arrangement of *Adeste fideles* (*O come, all ye faithful*) and two other songs: the venerable *Enkeli taivaan* (*Vom Himmel hoch*) for which, as far as we know, both the text and the music were written by Martin Luther, and *Jouluyö, juhlayö* (*Silent Night*), written in great haste by two uneasy collaborators, the pastor Joseph Mohrin and the organist Franz Gruber, at the little church in Oberndorf in Austria. *Silent Night* is very possibly the best-known Christmas song of all.

Whereas the oldest and most vital tradition of Christmas music is essentially European, those who dwell on the other side of the Atlantic Ocean have, in their own direct way produced entertaining music which reflects the New World's attitudes – slightly more liberated than the serious, devout European manner of celebrating Christmas. As tasters of Christmas songs from the other side of the pond we hear *Winter Wonderland*, *Jingle Bells*

(the middle section of which has Swedish roots) and Leroy Anderson's *Sleigh Ride*. The same influences were also evident in England, home of the song *We wish you a Merry Christmas*.

Every country and every people has its own Christmas songs, which are sung in the local language and which have not necessarily succeeded in crossing many borders either of state or of nationality. Finland, despite being a small country with few inhabitants, seems to be quite unique in this respect. It would appear that, elsewhere in the world, the urge to compose Christmas songs slackened during the twentieth century; in Finland, by contrast, interest is growing as the year 2000 draws closer. Many hundreds of registered Christmas songs tell of this festival of light in the middle of the Nordic, indeed Arctic darkness. In their own very touching way these songs also express the Finns' strong but often hidden feelings – emotions which rise to the surface during the shared experience of the Christmas festivities and by way of the traditions associated with Christmas. For the Finns have always attached the greatest importance to the possession of their own, genuine Christmas songs, most often devout and in minor keys, sung either in Finnish or in Swedish; only a few isolated foreign Christmas songs have become established in the Finnish Christmas celebrations. The most frequently sung and played of these are the cheerful *Hei tonttu-ukot* (*Hi, Christmas gnomes*) and *Porsaita äidin oomme kaikki* (*Mother's piggies all are we*) – both originate in Sweden, although the latter has Finnish roots – and the German song *Koska meillä on joulu* (*Because it is Christmas*).

For Finnish composers and poets it has been only natural to write Christmas songs. An example

is Jean Sibelius, and we hear two of his most popular Christmas songs on this CD: *Giv mig ej glans, ej guld, ej prakt* (Give me no splendour, gold or pomp) and *On hanget korkeat, nietokset* (High are the snowdrifts). An unchallengeable position in Finnish Christmas celebrations is occupied by Otto Kotilainen's *Varpunen jouluaamuna* (The sparrow on Christmas morning), Ahti Sonninen's *Rauhaa, vain rauhaa* (Peace, only peace), Armas Maasalo's *Joulun kellot* (The bells of Christmas) and Martti Turunen's *Me käymme joulun viettohon* (We are going to celebrate Christmas). Among the great symphonists, Joonas Kokkonen, the late honorary member of the Lahti Symphony Orchestra, upheld the tradition of Christmas music. From his suite of Christmas songs we hear the orchestra's brass section perform *Jouluna* (At Christmas). Among younger talents who continue the tradition is the Lahti Symphony Orchestra's conductor, Osmo Vänskä, whose *Joulun sanoma* (The message of Christmas) is recorded here. Young Jarkko Kiiski, born and brought up in a family of musicians from Lahti, appears on this disc both as a composer and as an arranger. Exponents of light music also like to compose Christmas songs. Of these, 'Kassu' Halonen's *Sydämeeni joulun teen* (Thus in my heart I make my Christmas) is the most frequently performed.

© Tero-Pekka Henell 1998

The **Lahti Symphony Orchestra** (Sinfonia Lahti) has, under the direction of Osmo Vänskä (principal conductor 1988–2008), developed into one of the most notable in Europe. Artistic adviser from the autumn of 2008 onwards is Jukka-Pekka Saraste. Since 2000 the orchestra has been based at the wooden Sibelius Hall (with internationally renowned acoustics by Artec Consultants from New York). The orchestra has undertaken many outstanding recording projects for BIS, winning two *Gramophone Awards*, the *Grand Prix du Disque* from the *Académie Charles Cros*, two *Cannes Classical Awards* and a *Midem Classical Award*. The orchestra has gained two platinum discs and several gold discs, for example for its recordings of the original version of Sibelius's *Violin Concerto* (1992) and 'Finnish Hymns' (2001). The Lahti Symphony Orchestra has played at numerous music festivals, including the BBC Proms in London and the White Nights festival in St Petersburg. It has also performed in Amsterdam, at the *Musikverein* in Vienna and at the *Philharmonie* in Berlin, and has also toured in Spain, Japan, Germany, the USA and China. In 2003, Japanese music critics voted the orchestra's performance of Sibelius's *Kullervo* as Japan's best classical concert of the year. Each September the Lahti Symphony Orchestra organizes an international Sibelius Festival at the Sibelius Hall.

Praised for his intense, dynamic performances, his compelling, innovative interpretations of the standard, contemporary and Nordic repertoires and the close rapport he establishes with the orchestral musicians he leads, **Osmo Vänskä**, principal conductor of the Lahti Symphony Orchestra from 1988

until 2008, has since 2003 been the music director of the Minnesota Orchestra. He began his musical career as a clarinetist, occupying the co-principal's chair in the Helsinki Philharmonic Orchestra for several years. After studying conducting at the Sibelius Academy in Helsinki, he won first prize in the 1982 Besançon International Young Conductor's Competition. His conducting career has featured substantial commitments to such orchestras as the Tapiola Sinfonietta, Iceland Symphony Orchestra and BBC Scottish Symphony Orchestra. His numerous recordings for BIS continue to attract the highest acclaim. Meanwhile Vänskä is heavily in demand internationally as a guest conductor with the world's leading orchestras, enjoying regular relationships with such as the London Philharmonic Orchestra, BBC Symphony Orchestra, Yomiuri Nippon Symphony Orchestra, Cleveland Orchestra, Philadelphia Orchestra and National Symphony Orchestra of Washington. Among the many honours and distinctions he has been awarded are the Pro Finlandia medal, a Royal Philharmonic Society Award, Musical America's Conductor of the Year Award in 2004, the Sibelius Medal in 2005 and the Finlandia Foundation Arts and Letters Award in 2006.

[4] Jarkko Kiiski: Joulun kieli (san.: Jarkko Kiiski)

Kultanauhat kuusissa loistaa
ja ne joulun tunnelman saa.
Tähdet hopeiset välkkeellään toistaa
meille taas joulun sanomaa.

Lasten kasvoilta huomaa sen riemun,
jonka joulu tuo tullessaan,
odotus vihdoin päättävä saa, kun
lahjakääröt aukaistaan.

On arjen kiire jouluna poissa,
tilaa on myös toisillekin
sydämissä kaikissa, joissa
asuu joulun Herrakin.

Tähtitaivaan kirkasta nauhaa
katson jälleen ikkunastain.
Kellot yöhön soi joulurauhaa,
tuoden muistot lapsuudestaan.

Siinä kuulet sä joulun kielen,
rauha on syvä, rikkomaton,
nyt kun pienen lapsosen mielen
täyttää taas uni onnellinen.

Golden tinsel shines in the Christmas trees
And they produce a Christmas mood.
The silver stars tell, with their sparkling,
The message of Christmas to us.

You notice the delight on children's faces,
Which Christmas brings in its wake,
And the waiting finally comes to an end
When the presents are opened.

The daily hustle and bustle is absent at Christmas,
There is room for other people too
In every heart, where even
The Lord of Christmas is living.

I look through my window again
At the bright ribbon of the starry sky.
The bells are ringing Christmas peace into the night,
Bringing memories from my childhood.

There you hear the language of Christmas,
The peace is deep, unbroken,
Now when the mind of a small child
Is again filled with a happy dream.

[5] Felix Bernard: Talven ihmemaa (san.: Dick Smith; amer. *Winter Wonderland*, suom. Saukki)

Valkean vaipan jo saanut on maa,
se timantit hangella säihkymään saa.
Reessä on lämmin, ei miellyttävämmän vois ajaa.
Verrata saattaa huurretta puun
morsiushunnun koristeluun.
Aika on juhlan, ei riemulla lasten
nyt rajaa, nyt rajaa.

Untuvaan retki kulkee,
siihen maan talvi sulkee,
ja kaunis on tie, kun rekemme vie
kautta suuren talven ihmemaan.

Sleigh bells ring, are you list'nin',
In the lane snow is glist'nin',
A beautiful sight, we're happy tonight,
Walkin' in a winter wonderland!

In the meadow we can build a snowman.
Then pretend that he is Parson Brown.
He'll say 'Are you married?' We'll say 'No man!
But you can do the job when you're in town!'
Later on, we'll conspire
As we dream, by the fire,
To face unafraid the plans that we made,
Walkin' in a winter wonderland!

Taakse jää laita pellon,
helinää aisakellon,
nyt metsä vain soi, kun matkamme toi
holvistoihin talven ihmemaan.

Lumiukko luona portinpielen
mustin hiilihampain hymyää.
Lämpö täyttää matkamiehen mielen,
kun säihkyvänä hanki kimmeltää.

Mummon luo tiemme johtaa,
kuusi tuo sieltä hohtaa.
Nyt kynttilöiden nään liekit jos sen,
on mummon mökki linna ihmemaan!

In the meadow we can build a snowman.
Then pretend that he's a circus clown.
We'll have lots of fun with Mister Snowman
Until the other kiddies knock him down.

When it snows, ain't it thrillin',
Tho' your nose gets a chillin',
We'll frolic and play the eskimo's way,
Walkin' in a winter wonderland!

*(N.B. The Finnish text of this song is not a
direct translation of the original.)*

[7] Useita säveltäjiä/Various Composers: Joulun tähti (sikermä eri maiden joululauluja)

1. Nyt riemuiten tänne kiiruhusti tulkaa,
Betlehemihin rientäkää!
Lapsonen pieni taivahast' on tullut!
Oi häntä rukoilkaamme, oi häntä rukoilkaamme,
hän ompi meidän korkea Kuningas!

Jo enkelein kuoro sulosävelellä
riemun sanomaa näin ilmoittaa:
Kunnia olkoon, olkoon Jumalalle
ja maassa rauha ja maassa rauha
ja ihmisille hyvä tahto myös.

2. On hanget korkeat nietokset,
kun joulu, joulu on meillä!
On kylmät paukkuvat pakkaset
ja tuimat Pohjolan tuuokset,
vaan joulu, joulu on meillä.

Oi käykää ystävät laulamaan,
kun joulu, joulu on meillä!
Se tuttu ystävä vanhastaan,
on tänne poikennut matkoiltaan
ja viipyi hetkisen meillä.

1. O come, all ye faithful, joyful and triumphant,
O come ye, o come ye to Bethlehem:
Come and behold him, born the King of Angels:
O come let us adore him, O come let us adore him,
O come let us adore him, Christ the Lord!

Sing, choirs of angels, sing in exultation,
Sing all ye citizens of heav'n above:
Glory to God in the highest
And peace upon the earth, and peace upon the earth,
And peace upon the earth, and goodwill to men.

2. The snow is falling,
Christmas is here!
Cold, frosty winter weather
And freezing northern winds.
Christmas is here!

Oh, join the singing, all friends,
Christmas is here!
This old friend of ours
On his long travels
Will remain for us for a little while.

3. Hei tonttu-ukot hyppikää
nyt on riemun raikkahin aika!
Hei tonttu-ukot hyppikää
nyt on riemun raikkahin aika!
Hetken kestää elämä ja sekin synkkä ja ikävä.
Hei tonttu-ukot hyppikää
nyt on riemun raikkahin aika!

4. Porsaita äidin oomme kaikki,
oomme kaikki, oomme kaikki,
porsaita äidin oomme kaikki,
oomme kaikki, kaikki,
sinä ja minä, sinä ja minä.

Morsgrisar ä' vi allihopa, allihopa, allihopa,
morsgrisar ä' vi allihopa, allihopa, du ,me',
ja' me', ä du me', ja' me', ä du me'.

5. Koska meillä on joulun,
juhla armas lapsien,
eikä rasita koulu,
syyt' on olla iloinen.

Koska meillä on joulun,
juhla armas lapsien,
eikä rasita koulu,
syyt' on olla iloinen.

6. Taas toivotus hyvän joulun,
taas toivotus hyvän joulun,
taas toivotus hyvän joulun,
jouluauhan näin tuo.

Se kaikille juhلاميelen,
se kaikille juhلاميelen,
se kaikille juhلاميelen,
hyvän tahdon nyt tuo.

3. Hi, Christmas gnomes, jump,
Now it's time to have fun!
Hi, Christmas gnomes, jump,
Now it's time to have fun!
Life is over in a flash, and a gloomy and dull one at that.
Hi, Christmas gnomes, jump,
Now it's time to have fun!

4. Mother's piggies all are we,
All are we, all are we,
Mother's piggies all are we,
All are we, all,
You and me, you and me.

Mother's piggies all are we, all are we, all are we,
Mother's piggies all are we, all are we, you and me,
You and me, you and me.

5. Because it is Christmas,
The dear feast of the children,
The school doesn't strain,
We have reason to be happy.

Because it is Christmas,
The dear feast of the children,
The school doesn't strain,
We have reason to be happy.

6. We wish you a merry Christmas,
We wish you a merry Christmas,
We wish you a merry Christmas,
And a happy New Year!

Glad tidings we bring
To you and your King,
We wish you a merry Christmas,
And a happy New Year!

We wish you a merry Christmas,
We wish you a merry Christmas,
We wish you a merry Christmas,
And a happy New Year!

[12] Kassu Halonen: Sydämeeni joulun teen (san.: Vexi Salmi)

On jouluyö, sen hiljaisuutta yksin kuuntelen
ja sanaton on sydämeni kieli.

Vain tähdet öistä avaruutta pukee loistaen,
ja ikuisuutta kaipaa avoin mieli.

Näin sydämeeni joulun teen,
ja mieleen hiljaiseen taas Jeesus-lapsi syntyy uudelleen.
Näin sydämeeni joulun teen,
ja mieleen hiljaiseen taas Jeesus-lapsi syntyy uudelleen.

On jouluyö ja lumihuntuun pukeutunut maa,
kuin yhtä puhdas itse olla voisin!
Se ajatukset jouluntuntuun virittymään saa
kuin harras sävel sisälläni soisi.

Näin sydämeeni...

On jouluyö, sen syvä rauha leijuu sisimpään
kuin oisin osa suurta kaikkeutta.
Vain kynttilät ja kultanauha loistaa hämärään,
vaan mieleni on täynnä kirkkautta.

Näin sydämeeni...

It is Christmas night, I listen alone to its silence
And my heart's language is wordless.
Only the stars shiningly adorn the night's space
And an open mind longs for eternity.

Thus in my heart I make my Christmas
And in my quiet mind the baby Jesus will be born again.
Thus in my heart I make my Christmas
And in my quiet mind the baby Jesus will be born again.

It is Christmas night; the earth is dressed in a snowy veil,
If only I could be as clean!
It makes my thoughts atuned to the spirit of Christmas
As if a heartfelt tone would sound within me.

Thus in my heart...

It is Christmas night, its deep peace hovers in my innermost,
As if I were part of a great universe.
Only the candles and a golden ribbon shine into the darkness
But my mind is full of brightness.

Thus in my heart...

[15] Martti Turunen: Me käymme joulun viettohon (san.: Mauno Isola)

Me käymme joulun viettohon
taas kuusin, kynttilöin.
Puun vihreen oksat kiedomme
me hopein, kultavöin,
vaan muistammeko lapsen sen,
mi taivaisen tuo kirkkauden.

We shall celebrate Christmas
Again with Christmas trees and candles.
We bind the branches of the green tree
With silver and golden belts,
But do we remember the child
Who brings the heavenly brightness?

Me käymme joulun viettohon
niin maisin miettehin,
nuo rikkaan täyttää aatokset
ja mielen köyhänkin:
suun ruoka, juoma, meno muu.
Laps' hankeen hukkuu, unhoittuu.

Turhuuden turhuus kaikki on,
niin turhaa touhu tää;
me kylmin käymme sydämin,
laps' sivuun vain jos jää.
Me lahjat jaamme runsahat,
laps' – tyhjät kätes ihanat.

Oi ystävät, jos myöskin me
kuin tietäjämme nuo
veisimme kullan mirhamin
tuon rakkaan lapsen luo,
niin meille joulu maallinen
ois alku joulun taivaasen.

We shall celebrate Christmas
With such earthly thoughts,
They occupy the minds of the rich
And of the poor:
Food and drink for the mouth, and other matters.
The child is left and forgotten in the snowdrift.

Everything is a vanity of vanities,
So unnecessary is this bustle,
We go with cold hearts
And the child will be left to one side.
We give plenty of presents,
And the child – your empty, sweet hands.

O friends, if also we
Like our wise men
Would take gold and myrrh
To that dear child,
Then for us the earthly Christmas
Would be the beginning of a heavenly Christmas.

16 Osmo Vänskä: Joulun sanoma (san.: Lyyli Saavalainen)

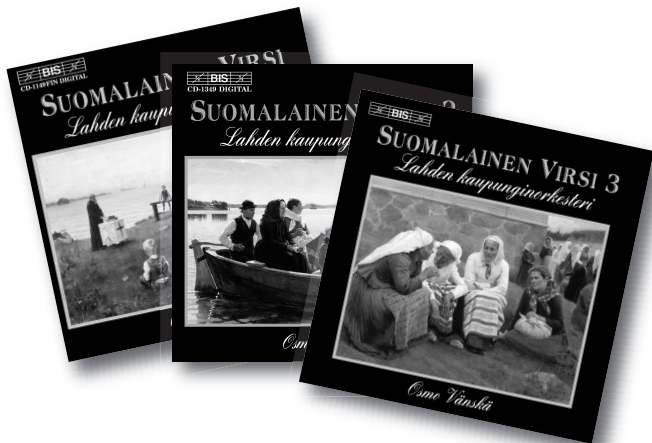
Tämä on teille merkinä:
Halpana makaa Hän seimessä,
helkkyvi laulu enkelten
Jumalan kunniaa julistaen
”Teille on syntynyt Vapahtaja!”
Armo on kaikille valmiina,
kukaan ei voi sitä ansaita,
seimeen se halpana laskettiin,
tule, se riittävi sinullekin.
”Teille on syntynyt Vapahtaja!”

And this shall be a sign unto you:
Humbly he lies in the manger,
And the song of the angels rings,
Declaring the glory of God
‘For unto you a Saviour is born!’
Mercy is ready for everyone,
No one can win it,
It was laid down, humble, in the manger,
Come there will be enough for you too
‘For unto you a Saviour is born!’

Sinulle, köyhin, uupunein,
sinulle, vanhus väsynein,
kaikille pienille lapsille,
kaikille sairaille, terveille.
"Teille on syntynyt Vapahtaja!"
Sinulle, itseesi väsynyt,
sinulle, elämään pettynyt,
sinulle, taakkoja kantava,
eksyksissä vain harhaileva.
"Teille on syntynyt Vapahtaja!"
"Teille on syntynyt Vapahtaja!"

For you, the poorest, most exhausted,
For you, aged, most tired,
For all small children,
For all the sick, all the healthy,
'For unto you a Saviour is born!'
For you who are tired of yourself,
For you who are disappointed with life,
For you who are carrying a heavy burden,
Wandering astray.
'For unto you a Saviour is born!'
'For unto you a Saviour is born!'

Also available

SUOMALAINEN VIRSI 1–3 • FINNISH HYMNS

BIS-CD-1149, 1349, 1369

A three-volume collection of Finnish hymns arranged for orchestra
Kolmiosainen kokoelma suomalaisia virsiä orkesterille sovitettuna,
mm. Jumala ompi linnamme; Jeesus, luona armopöydän; Päivä vain; Halleluja, kiitos Herran;
Koska valaissee kointähtönen; Käy yrttitarhasta polku; Jo varhain Herra annoit; Saavu Jeesus
suuri armon tuoja; Auta oi Jeesus; Maa on niin kaunis; Oi rakkain Jeesukseni; Nyt Herran
hyvyydestä; Herra, kädelläsi; Oi herra suuri; Sinuhun turvaan, Jumala.

LAHTI SYMPHONY ORCHESTRA

OSMO VÄNSKÄ *conductor*

Also available

SIITÄ TUNTEE JOULUN • A FINNISH CHRISTMAS

BIS-CD-1747

RIKI SORSA *vocals*

JUKKA PERKO *saxophone*

LAULUPUU CHOIR

LAHTI SYMPHONY ORCHESTRA

ESA HEIKKILÄ *conductor*

RECORDING DATA

Recorded in March & June 1998 at the Church of the Cross (Ristinkirkko), Lahti, Finland
Recording producer: Ingo Petry
Sound engineers: Hans Kipfer, Dirk Lüdemann
Digital editing: Oliver Curdt, Jens Jamin
Neumann microphones; Studer 961 mixer; Fostex D-10 DAT recorder; Stax headphones

BOOKLET AND GRAPHIC DESIGN

Cover text: © Tero-Pekka Henell 1998
Translations: Marit Lindqvist (Swedish); Andrew Barnett (English)
Front cover picture: Tuula Toivainen-Vij, *Tapaninpäivän ajelu*, © TTVI & Tasviir Oy, Finland
Orchestra photographs: © Eastpress Oy / Seppo J. J. Sirkka
Laulupuu Choir photograph: © Soile Siltanen
Front cover design: Eero Antturi, Antturi Design Oy, Helsinki
Typesetting, lay-out: Andrew Barnett, Compact Design Ltd, Saltdean, Brighton, England
Colour origination: Studio 90 Ltd, Leeds, England

BIS recordings can be ordered from our distributors worldwide.
If we have no representation in your country, please contact:
BIS Records AB, Stationsvägen 20, SE-184 50 Åkersberga, Sweden
Tel.: +46 8 544 102 30 Fax: +46 8 544 102 40
info@bis.se www.bis.se

BIS-CD-947 © & ® 1998, BIS Records AB, Åkersberga.

Lahden musiikkiluokkien kuoro **Laulupuu/Laulupuu Choir of Lahti**

Kuoronjohtaja/choral direction: Terhi Hildén